

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie w I Wydziale Cywilnym w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR (del.) Marcin Borcuch

Protokolant: Piotr Brodowski

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2016 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko (...) spółce jawnej w W.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

1. oddala powództwo w całości;

2. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz (...) spółki jawnej w W. kwotę 7234 (siedem tysięcy dwieście trzydzieści cztery) złote tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7200 (siedem tysięcy dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

3. przejmuje na rachunek Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie nieuiszczone koszty sądowe od ponoszenia których powód był zwolniony oraz koszty sądowe poniesione tymczasowo ze Skarbu Państwa na poczet wynagrodzenia biegłych

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 14 października 2011 r. (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniosła przeciwko (...) Spółce jawnej z siedzibą w N. o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w całości wierzytelności na kwotę 300 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od tej kwoty liczonymi od dnia 25 stycznia 1994 r. do dnia zapłaty, która to wierzytelność wynika w tej części z wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, XX Wydział Gospodarczy z dnia 7 listopada 2007 r. sygn. akt XX GC 1303/99 opatrzonego klauzulą wykonalności z dnia 23 sierpnia 2011 roku na rzecz (...) Spółka jawna z siedzibą w N. wraz z odsetkami od tej kwoty liczonymi od dnia 25 stycznia 1994 roku do dnia zapłaty oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, VI Wydział Cywilny z dnia 26 listopada 1008 r. sygn. akt VI ACa 371/08 opatrzonego klauzulą wykonalności z dnia 23 sierpnia 2011 r. na rzecz (...) Spółka jawna z siedzibą w N. wraz z ustawowymi odsetkami od tej kwoty, liczonymi od dnia 25 stycznia 1994 roku do dnia zapłaty, zasądzających od powódki na rzecz Przedsiębiorstwa Usługowo-Handlowego (...) Sp. z o.o. w likwidacji z siedzibą w S. kwotę łączną 936 240,98 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 stycznia 1994 r. Powódka zwróciła się również o zasądzenie od pozwanej na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego (pozew k. 2-3).

Powódka jako podstawę swojego roszczenia wskazała art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. podnosząc zarzut, że po powstaniu tytułu wykonawczego zaistniało zdarzenie, na skutek którego zobowiązanie wygasło poprzez spełnienie świadczenia w postaci potrącenia. Strona powodowa wskazała, że tytuł wykonawczy wydany został postanowieniem z dnia 19 sierpnia 2011 na rzecz pozwanego, z kolei klauzula wykonalności pochodzi z 23 sierpnia 2011 r. W dniu 23 września 2011 r. komornik Sądowy po wszczęciu egzekucji dokonał zajęcia wierzytelności powódki przysługującej jej od (...) Sp. z o.o. a także zajęcia udziałów i zysków w tej spółce i wierzytelności z tytułu obligacji. A. K. (1) w dniu 19 kwietnia 2010 r. nabył od (...) Sp. z o.o. w likwidacji część wierzytelności na kwotę 300 000 zł wraz z odsetkami, jaka od

29 lipca 2011 r. przysługiwała tej spółce wobec powódki zgodnie z tytułami egzekucyjnymi w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie, XX Wydział Gospodarczy z dnia 7 listopada 2007 r. sygn. akt XX GC 1303/99 oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, VI Wydział Cywilny z dnia 26 listopada 1008 r. sygn. akt VI ACa 371/08. O cesji pozwana powiadomiła powódkę w dniu 22 sierpnia 2011 r. Wcześniej jednak w dniu 29 lipca 2011 r. powódka złożyła (...) Sp. z o.o. w likwidacji oświadczenie o potrąceniu wierzytelności tej spółki z wierzytelnością powódki, wynikającą z weksla własnego wierzyciela na kwotę 6 980 000 zł i z płatnością 15 grudnia 2010 r. Oświadczenie o potrąceniu zostało pokwitowane przez likwidatora (...) Sp. z o.o. w dniu 31 lipca 2011 r. oraz 2 sierpnia 2011 r. Zdaniem powódki zobowiązanie objęte wskazanymi tytułami wykonawczymi wygasło z dniem 29 lipca 2011 r. Powódka podniosła również, że o dokonanej cesji na rzecz pozwanej powiadomiona została 22 sierpnia 2011 r. czyli po 14 miesiącach od dokonania cesji i 20 dniach od dokonania potrącenia. Jak podnosi powódka wierzytelność nie istnieje, bowiem przed uzyskaniem wiadomości o dokonanej cesji, dłużnik w dniu 31 lipca 2011 r. spełnił świadczenie do rąk cedenta (uzasadnienie pozwu k. 4-6).

W odpowiedzi na pozew z dnia 7 grudnia 2011 r. pozwana (...) spółka jawna z siedzibą w N. (obecnie z siedzibą w W.) wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania (odpowiedź na pozew k. 110-112).

Pozwana spółka w uzasadnieniu swojego stanowiska zakwestionowała ważność weksla twierdząc, że zarówno F. K., jak i J. W. (1) oraz P. N. są osobami fikcyjnymi, w związku z czym powódka nie mogła skutecznie nabyć weksla, który miał powstać w wyniku oszustwa sfabrykowanego przez bliżej nieokreślone osoby. Pozwana twierdzi również, że podpisy wystawców, indosantów i remitenta są sfalszowane. Z ostrożności procesowej pozwana podniosła także, że remitent i indosatariusz wszedł w posiadanie weksla in blanco w sposób niezgodny z prawem, a następnie wypełnił go na nieistniejące należności. Pozwana twierdzi również, że przedmiotowy weksel został wypełniony na nieistniejące zobowiązanie, bowiem jak otrzymała informację od J. T. (1), spółka (...) Sp. z o.o. nigdy nie zaciągała wobec remitenta zobowiązań, nie zna go i nigdy o nim nie słyszała. Pozwana spółka wskazała, że J. T. (1) oraz J. W. (2) nie posiadali umocowania do reprezentowania, ani też do zaciągania zobowiązań w imieniu spółki (...) S.A. bowiem od dnia jej założenia do zakończenia działalności, do reprezentacji spółki uprawnionych było dwóch członków zarządu albo jeden członek zarządu łącznie z prokurentem. Pozwana spółka podniosła, iż weksel in blanco wypełniony został niezgodnie z treścią porozumienia wekslowego wynikającego z rażącego niedbalstwa powódki (powódka nie sprawdziła czy remitent i indosanci istnieją, nie potwierdziła czy weksel nie jest sfalszowany, nie sprawdziła podstawy zobowiązania wekslowego, nie zażądała deklaracji wekslowej) oraz nabycia weksla po terminie jego płatności. Nadto remitent działający jako pełnomocnik pozwanego w ocenie pozwanej w dacie wypełnienia weksla nie był uprawniony do jego wypełnienia, bowiem przed tą datą ogłoszono upadłość pozwanej. Pozwana wskazała, że zobowiązanie objęte wekslem uległo przedawnieniu, albowiem (...) Sp. z o.o. zakończyła swój byt 22 czerwca 1995 r., tak więc przyjmując 10-letni okres przedawnienia wszelkie roszczenia podlegają przedawnieniu. Zdaniem pozwanej, w oświadczeniu o potrąceniu powódka nie wykazała z jakiego tytułu przysługują jej wierzytelności względem Spółki (...), natomiast do skutecznego potrącenia przedstawiona do umorzenia wierzytelność powinna być szczegółowo opisana i wyraźnie wskazana, nadto ani remitent, ani indosanci, ani powódka nie przedstawili weksla do wykupu dlatego w ocenie pozwanej roszczenie nie jest i nie było wymagalne, stąd też nie można było dokonać skutecznego potrącenia wierzytelności. Pozwana spółka wskazała, na nieprzedstawienie przez remitenta spółce (...) weksla do zapłaty, co potwierdza nieistnienie roszczenia, a co za tym idzie brak jego wymagalności. Nie przedstawienie weksla do wykupu i nie wezwanie do jego zapłaty przez remitenta i indosanta świadczy o pozorności operacji. Powódka podniosła, że z uwagi dokonania indosu na rzecz powoda po terminie do zapłaty i terminie do protestu a protest nie został dokonany to ma on skutki zwykłego przelewu. Powódka nie przedstawiła dowodu na istnienie wierzytelności i jej nabycie od indosanta, a ponieważ indos a skutki zwykłego przelewu to wierzytelność powódki w żaden sposób nie została wykazana. Pozwana spółka zaprzeczyła istnieniu remitenta i indosantów twierdzi również, że ich podpisy są sfalszowane, w związku z czym kwestionuje ciąg indosów w tym ostatniego na rzecz powódki. Ostatecznie pozwana spółka podniosła, że nie istnieje zobowiązanie (...) Sp. z o.o. wobec remitenta, a indos został dokonany po upływie terminu do dokonania protestu z powodu braku zapłaty, tak więc ma on skutki przelewu, zaliczanego do czynności kauzalnych, czyli takich, których ważność zależy od istnienia i prawidłowości przyczyny prawnej przysporzenia – wobec jej braku umowa przelewu jest nieważna. W przedmiotowej sprawie w ocenie strony pozwanej brak jest dokumentów świadczących o pozostawianiu

Spółki (...) stroną umowy stanowiącej podstawę do wystawienia weksla. Wierzytelność nie została także stwierdzona dokumentami, z których wynikałaby płatność na rzecz remitenta, bądź powódki. W ocenie pozwanej żądanie pozwu nie jest udowodnione, a sam weksel został wprowadzony do obrotu wyłącznie celem uchylecia się powodowej spółki od zapłaty należności wynikającej z wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 7 listopada 2007 r. wydanego w sprawie XX GC 1303/99 (uzasadnienie odpowiedzi na pozew 112-124).

W toku dalszego procesu strony podtrzymywały swoje dotychczasowe stanowiska.

Na rozprawie w dniu 5 maja 2016 r. pełnomocnik pozwanego wniósł o zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości czterokrotności stawki minimalnej (e-protokół z dnia 5 maja 2016 r. 00:00:56-00:02:01 skrócony k. 693).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...)Sp. z o.o. prowadziła swoją działalność handlową od 1990 r.. Udziały w spółce (...) posiadali J. T. (1) i J. W. (2). Spółka (...) zajmowała się handlem płodami rolnymi, w tym była dostawcą ziemniaków na eksport współpracując w tym zakresie między innymi z (...) S.A.. Spółka (...) kontraktowała i skupowała płody rolne od rolników. Do reprezentacji spółki (...) niezbędne było współdziałanie dwóch członków zarządu albo też jednego członka zarządu z prokurentem. Prezesem zarządu spółki (...) był H. M., a członkiem zarządu J. W. (2). W dniu 22 czerwca 1995 r. spółka (...) została postawiona w stan likwidacji, a likwidatorem uprawnionym do reprezentacji spółki został J. W. (3), następnie likwidatorem był R. D.. Postanowieniem Sądu Rejonowego w S.z dnia 6 października 1995 r. ogłoszono upadłość spółki (...), a syndykiem masy upadłości zostało (...) Sp. z o.o. w S.. Postanowieniem Sądu Rejonowego w S.z dnia 22 lutego 1999 r. umorzono postępowanie upadłościowe. Po umorzeniu postępowania upadłościowego spółka funkcjonowała pod nazwą Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe (...). Likwidatorami uprawnionymi do reprezentacji spółki (...) byli J. W. (2) i J. T. (1). Od dnia 15 grudnia 1999 r. J. W. (2) nie był już likwidatorem spółki (...). Z dokumentacji spółki (...) wynika, że spółka nigdy nie miała stosunków handlowych z podmiotem o nazwie (...), czy też z F. K. (dowód: odpis z (...) dotyczący spółki (...); częściowe zeznania świadka J. W. (2) protokół rozprawy z dnia 1 marca 2012 r. k. 161v-163, częściowe zeznania świadka J. W. (2) e-protokół z dnia 5 grudnia 2014 r.00:25:24-01:01:15 skrócony k. 551-554; częściowe zeznania świadka J. T. (1) protokół rozprawy z dnia 1 marca 2012 r. k. 163-164, częściowe zeznania świadka J. T. (1) e-protokół z dnia 24 lutego 2015 r. 00:02:30-00:36:59 skrócony k. 580-582; opinia biegłego z zakresu finansów i rachunkowości I. Ł. k. 658-668, opinie uzupełniające biegłego z zakresu finansów i rachunkowości Ireneusza Łazarzkiego k.670-672, 673-676).

W czasie prowadzenia działalności gospodarczej przez spółkę (...) w okresie od 1991 r. do 1993 r. były wystawione weksle in blanco związane z prowadzeniem działalności przez spółkę (...). Między innymi było pięć weksli dla urzędu celnego, trzy weksle do firmy (...), jeden dla D. H. (poręczony przez spółkę (...)) i jeden dla spółki (...), który to weksel związany był z zabezpieczeniem worków przekazanych przez (...) spółce (...) w ramach realizacji kontraktu. Mogło zdarzyć się, że weksel, który miał być wystawiony przez spółkę (...) został opatrzony pieczęcią spółki i podpisany przez J. W. (2) i J. T. (1). Urząd celny i firma (...) zwróciła spółce (...) weksle. W czasie prowadzenia działalności gospodarczej przez spółkę (...) zdarzały się sytuacje w których płatności spółki były zabezpieczane wekslami in blanco wystawianymi przez J. W. (2) oraz J. T. (1) (dowód: częściowe zeznania świadka J. W. (2) protokół rozprawy z dnia 1 marca 2012 r. k. 161v-163, częściowe zeznania świadka J. T. (1) protokół rozprawy z dnia 1 marca 2012 r. k. 163-164; weksel k. 535-536, oświadczenie k. 537, weksel k. 538, oświadczenie k. 539, weksel k. 540; częściowe zeznania świadka J. W. (2) e-protokół z dnia 5 grudnia 2014 r.00:25:24-01:01:15 skrócony k. 551-554, częściowe zeznania świadka J. T. (1) e-protokół z dnia 24 lutego 2015 r. 00:02:30-00:36:59 skrócony k. 580-582).

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie XX Wydziału Gospodarczego w sprawie o sygn. akt XX GC 1303/99 z dnia 7 listopada 2007 r., zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 listopada 2008 r. w sprawie o sygn. akt VI ACa 371/08, zasądzono od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) w S. łączną kwotę 936 240,98 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 25 stycznia 1994 r. do

dnia zapłaty, zasądzono również od (...) Sp. z o.o. w likwidacji w S. na rzecz pozwanego (...) S.A. w W. kwotę 40 792,45 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (dowód: tytuł wykonawczy k. 15-17).

Spółka (...) poszukiwała wierzycieli spółki (...) albowiem chciała zakupić te wierzytelności, a następnie potrącić zakupione wierzytelności z wierzytelnością, którą posiadała spółka (...) w stosunku do spółki (...) wynikającą z opisanego wyżej tytułu egzekucyjnego. Poszukując wierzytelności spółka (...) zamieszczała ogłoszenia w prasie i w internecie. Ponadto spółka (...) prowadziła rozmowy z wierzycielami spółki (...), w tym z A. F. (1), czy J. W. (4), którego żona posiadała wierzytelność w stosunku do spółki (...). W związku z ogłoszeniami do spółki (...) zgłosił się P. N. z propozycją sprzedaży weksla, którego wystawcą miała być spółka (...). P. N. oświadczył, że nabył przedmiotowy weksel na giełdzie staroci w P. za kwotę 1 500 zł. Po przeprowadzonych negocjacjach P. N. zbył weksel za kwotę 12 000 zł na rzecz spółki (...) (dowód: weksel k. 35-36, częściowe zeznania świadka P. N. protokół rozprawy z dnia 2 kwietnia 2012 r. k. 210v-211, częściowe zeznania świadka A. K. (2) protokół rozprawy z dnia 4 czerwca 2012 r. k. 271-272, częściowe zeznania świadka P. O. e-protokół z dnia 30 lipca 2012 r. 00:05:49-00:33:47 skrócony k. 297, częściowe zeznania świadka M. D. e-protokół z dnia 15 października 2012 r. 00:04:33-00:16:42 skrócony k. 303, częściowe zeznania świadka A. F. (1) e-protokół z dnia 13 stycznia 2014 r. 00:24:34-00:48:39 skrócony k. 453-454).

Weksel własny in blanco podpisany przez J. W. (2) i J. T. (1) i zaopatrzony w pieczętkę Przedsiębiorstwa Usługowo – Handlowego (...) w S. został wystawiony na druku blankietu weksla pochodzącego z okresu marzec 1990 – kwiecień 1994 r.. Na wekslu jako data jego uzupełnienia widnieje „15 lutego 2010 r.”. Weksel został uzupełniony na kwotę 6 980 000 zł z terminem płatności na dzień 15 grudnia 2010 r. bez protestu. Jako miejsce płatności weksla została wpisana W., a jako remitent weksla został wpisany F. K.. Na rewersie weksla znajdują się wpisy dotyczące indosowania weksla. Pierwszy indos zgodnie z treścią wpisu miał być dokonany 23 marca 2010 r. w W. przez F. K. na rzecz J. W. (5). Drugi indos zgodnie z treścią wpisu miał być dokonany dnia 15 maja 2011 r. w P. przez J. W. (5) na rzecz P. N.. Następnie indosem, który jest zapisany na rewersie weksla jako trzeci, w dniu 25 lipca 2011 r. w W. P. N. ustąpił bez obliga na rzecz (...) S.A. w W. (dowód: kserokopia weksla k. 35-36, opinia biegłego ds. pisma i dokumentów J. Ś. k. 323-345, ustne wyjaśnienia biegłego ds. pisma i dokumentów J. Ś. e-protokół z dnia 13 stycznia 2014 r. 00:09:46-00:24:34 skrócony k. 452-453, opinia (...) (...) Towarzystwa (...) k. 367-370).

Osoba o imieniu i nazwisku F. K. nie figuruje i nie figurowała w zbiorze Powszechnego (...). Ponadto w roku 2011 w zbiorze PESEL nie figurowała osoba pełnoletnia o danych osobowych J. W. (5) (dowód: pismo Centrum Personalizacji Dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych k. 446, zaświadczenie systemu PESEL-SAÐ k. 705).

W dniu 19 kwietnia 2010 r. na podstawie art. 509 k.c. (...) Sp. z o.o. w likwidacji w S. reprezentowana przez J. T. (1) – likwidatora zbyła na rzecz (...) Spółka jawna wierzytelność przysługującą (...) Sp. z o.o. w likwidacji w S. w stosunku do spółki (...) z tytułu niezapłaconych należności w wysokości 936 240,98 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 25 stycznia 1994 r. wynikającą z wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 7 listopada 2007 r. wydanego w sprawie XX GC 1303/99, a zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 26 listopada 2008 r. w sprawie VI ACa 371/08, w części obejmującej kwotę 300 000 zł wraz z prawem do odsetek od tej kwoty 25 stycznia 1994 r. (dowód: przelew wierzytelności k. 18).

Postanowieniem z dnia 19 sierpnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie XX Wydział Gospodarczy w sprawie XX GCo 171/11 nadał klauzulę wykonalności wyrokowi Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 7 listopada 2007 r. wydanemu w sprawie XX GC 1303/99 zmienionemu wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 listopada 2008 r. w sprawie VI ACa 371/08 na rzecz (...) spółki jawnej w N. do kwoty 300 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od tej kwoty liczonymi od dnia 25 stycznia 1994 r. do dnia zapłaty (dowód: tytuł wykonawczy k. 15-17).

Umową zawartą w dniu 25 lipca 2011 r. w (...) Sp. z o.o. nabyła wierzytelności przysługujące względem dłużnika (...) S.A. w W. na łączną kwotę 15 286,17, na którą składała się m. in. kwota 12 000 zł dla P. N.. Kwotę 12 000 zł wypłacono P. N. z kasy (...) Sp. z o.o. w dniu 25 lipca 2011 r. (dowód: umowa o wstąpienie w prawa wierzyciela k. 138, specyfikacja zobowiązań k. 139, kwit KW k. 141).

Wezwaniem do zapłaty datowanym na dzień 27 lipca 2011 r. (...) S.A. w W. wezwał PHU (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. do wykupienia weksła własnego z dnia 15 lutego 2010 r. z terminem płatności przypadającym na dzień 15 grudnia 2010 r. na kwotę 6 980 000 zł. W wezwaniu do wykupienia weksła powodowa spółka poinformowała o nabyciu weksła przez (...) S.A. w drodze indosu w dniu 25 lipca 2011 r. oraz wyznaczyła termin do zapłaty weksła na dzień 5 sierpnia 2011 r. (dowód: wezwanie do zapłaty k. 137).

Pismem datowanym na dzień 29 lipca 2011 r., a doręczonym likwidatorowi (...) Sp. z o.o. w likwidacji w S. w dniu 2 sierpnia 2011, pełnomocnik zarządu (...) S.A. w odpowiedzi na pismo wzywające do wykupienia weksła własnego wystawionego przez (...) Sp. z o.o. w S. oświadczył, że zarząd (...) S.A. w W. dokonuje potrącenia wierzytelności wynikającej z weksła w kwocie 7 544 328,00 zł (6 980 000,00 zł tytułem należności głównej oraz 564 328,00 zł tytułem odsetek do dnia 29 lipca 2011 r.) z wierzytelnością (...) Sp. z o.o. w likwidacji w S. w wysokości 4 611 576,18 zł (936 240,98 tytułem należności głównej oraz 3 675 335,20 tytułem odsetek do 29 lipca 2011 r.) wynikającą z wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 7 listopada 2007 r. wydanego w sprawie XX GC 1303/99, a zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 26 listopada 2008 r. w sprawie VI ACa 371/08. Pełnomocnik wezwał nadto (...) Sp. z o.o. w likwidacji w S. do zapłaty 2 932 751,82 zł tytułem różnicy należnej po dokonaniu potrącenia (dowód: pismo o potrąceniu k. 33, potwierdzenie odbioru k. 34).

Pismem datowanym na dzień 22 sierpnia 2011 r. (...) spółka jawna w N. powiadomiła (...) S.A. w W. o zawartej w dniu 19 kwietnia 2010 r. umowie cesji. Pismo wpłynęło do (...) S.A. w dniu 22 sierpnia 2011 r. (dowód: pismo k. 30, powiadomienie o cesji k. 31).

Tytuł wykonawczy w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 7 listopada 2007 r. wydanego w sprawie XX GC 1303/99 zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 listopada 2008 r. w sprawie VI ACa 371/08 wydano wierzycielowi (...) spółce jawnej w N. w dniu 23 sierpnia 2011 r. (dowód: tytuł wykonawczy k. 15-17).

Prokuratura Rejonowa W. – W. w W. prowadziła pod sygnaturą akt 6 Ds. 19/13 w sprawie podrobienia w bliżej nieokreślonym czasie weksła wystawionego na kwotę 6 980 000 zł złożonego do akt Sądu Okręgowego w Warszawie I Wydział Cywilny tj. o przestępstwo z art. 310 § 1 i 2 kk. Postanowieniem z dnia 27 czerwca 2013 r. umorzono śledztwo z uwagi na niewykrycie sprawcy oraz braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa (dowód: postanowienie o umorzeniu śledztwa k. 404-413).

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie wymienionych wyżej niekwestionowanych przez strony dokumentów, a także dowodu z opinii biegłego sądowego ds. pisma i dokumentów J. Ś., ustnych wyjaśnień biegłego ds. pisma i dokumentów J. Ś., opinii (...) (...) Towarzystwa (...), opinii biegłego z zakresu finansów i rachunkowości I. Ł. oraz opinii uzupełniających biegłego z zakresu finansów i rachunkowości I. Ł.. Podstawę ustaleń Sądu stanowiły również częściowe zeznania świadków J. W. (2), J. T. (1), P. N., P. O., M. D. i A. F. (1) oraz częściowe zeznania prezesa zarządu spółki (...) A. K. (2).

W ocenie Sądu opinie biegłych sądowych ds. pisma i dokumentów J. Ś. i z zakresu finansów i rachunkowości I. Ł., a także opinia (...) (...) Towarzystwa (...) zostały sporządzone rzetelnie w oparciu o całość materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, zgodnie z zasadami wiedzy i doświadczenia zawodowego biegłych oraz osób sporządzających opinię (...) (...) Towarzystwa (...). Opinie są precyzyjne oraz logiczne. Biegła J. Ś. w ustnych wyjaśnieniach złożonych na rozprawie, a biegły I. Ł. w pisemnych opiniach uzupełniających, w sposób wyczerpujący i rzeczowy odnieśli się do zarzutów stawianych opiniom, tym samym potwierdzając prawidłowość sporządzonych przez siebie opinii.

W ocenie Sądu należało dać wiarę zeznaniom świadków J. W. (2), J. T. (1), P. N., P. O., M. D., A. F. (1) oraz zeznaniom A. K. (2) w zakresie okoliczności przytoczonych w ustalonym stanie faktycznym albowiem w tej części dotyczyły one faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, wzajemnie się potwierdzały lub uzupełniały, a nadto znajdowały potwierdzenie w innych dowodach zgromadzonych w sprawie.

W pozostałym zakresie zeznania świadków oraz zeznania prezesa powodowej spółki nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy dlatego nie były brane pod uwagę przy ustalaniu stanu faktycznego.

Jeżeli chodzi o zeznania świadka J. W. (2) i zeznania świadka A. F. (2) w zakresie kontaktów handlowych spółki (...) z podmiotem o nazwie (...) czy też F. K., który być może działał w imieniu spółki (...), to w ocenie Sądu są one niewiarygodne. Świadek J. W. (2) w swoich zeznaniach w niniejszej sprawie, czy też zeznaniach w postępowaniu przygotowawczym, nie kojarzył osoby F. K., a następnie w 2014 roku przypomniał sobie, że jednak taka osoba uczestniczyła w kontaktach handlowych ze spółką (...) i prawdopodobnie reprezentowała firmę (...) z B.. Natomiast świadek A. F. (1) choć był tylko dostawcą spółki (...) to nazwisko K. obilo mu się o uszy, tak samo firma (...). Powyższe zeznania są zupełnie niewiarygodne, szczególnie mając na uwadze opinię biegłego I. Ł., z której wynika, że w dokumentach spółki (...) brak jest jakichkolwiek transakcji z podmiotem o nazwie (...) czy F. K., oraz mając na uwadze informacje z bazy PESEL, z której wynika, że nie ma i nie było osoby o personaliach F. K..

Niewiarygodne są również zeznania P. N. w zakresie dotyczącym nabycia przedmiotowego weksla od J. W. (5) albowiem z bazy PESEL wynika, że w 2011 roku nie było żadnej pełnoletniej osoby o imieniu i nazwisku J. W. (5), a przecież świadek N. zeznał, że osoba od której kupował weksel miała około 50 – 60 lat i wylegitymowała mu się dowodem osobistym, a więc jeżeli miałyby dowód osobisty, to z pewnością byłaby zaewidencjonowana w bazie PESEL.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

W przedmiotowej sprawie strona powodowa podnosiła, że w wyniku potrącenia wierzytelności z weksla in blanco, który miał być uzupełniony przez F. K. w dniu 15 lutego 2010 r. z wierzytelnością spółki (...) wynikającej z wyroku Sądu Okręgowego z dnia 7 listopada 2007 r. zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 26 października 2008 r., zobowiązanie wynikające z tych tytułów egzekucyjnych wygasło z dniem 29 lipca 2011 r. Zdaniem powodowej spółki wierzytelność nie istnieje albowiem przed uzyskaniem wiadomości o dokonanej cesji, dłużnik w dacie 31 lipca 2011 r. spełnił świadczenie do rąk cedenta ((...) Sp. z o.o.).

Podstawę prawną żądania pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w niniejszej sprawie stanowi przepis art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., zgodnie z którym dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Artykuł 840 § 1 pkt 2 k.p.c. stwarza podstawę do zwalczania tytułu wykonawczego w przypadku, gdy już po powstaniu tytułu egzekucyjnego zaszły zdarzenia prowadzące do wygaśnięcia zobowiązania lub zdarzenia, wskutek których zobowiązanie nie może być egzekwowane. Na podstawie regulacji materialnoprawnych w literaturze rozróżnia się zdarzenia zależne od woli stron (np. spełnienie świadczenia, potrącenie) oraz niezależne od woli stron (m.in. przedawnienie roszczenia, niemożność świadczenia wskutek okoliczności, za które dłużnik nie odpowiada) (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 października 1993 r., III CZP 141/93, OSNC 1994, nr 5, poz. 102; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 lipca 1974 r., III CZP 44/74, OSNC 1975, nr 5, poz. 78).

W ocenie Sądu powód w niniejszej sprawie powinien udowodnić, że wierzytelność, którą posiadała spółka (...) w stosunku do spółki (...) wynikająca z wyroku Sądu Okręgowego z dnia 7 listopada 2007 r. zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 26 października 2008 r. wygasła, przynajmniej w części, która została przelana na rzecz (...) Spółka jawna, w wyniku potrącenia.

Jak stanowi art. 498 k.c. gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelnością drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają

się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej. Z kolei zgodnie z art. 499 k.c. potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

Stosownie do art. 512 k.c. dopóki zbywca nie zawiadomił dłużnika o przelewie, spełnienie świadczenia do rąk poprzedniego wierzyciela ma skutek względem nabywcy, chyba że w chwili spełnienia świadczenia dłużnik wiedział o przelewie. Przepis ten stosuje się odpowiednio do innych czynności prawnych dokonanych między dłużnikiem, a poprzednim wierzycielem. Na gruncie przywołanego przepisu nie ulega wątpliwości, że Spółka (...) mogłaby złożyć (...) Sp. z o.o. skuteczne wobec (...) Spółka jawna oświadczenie o potrąceniu wierzytelności albowiem wcześniej nie otrzymała wiadomości o dokonanej cesji wierzytelności, oczywiście to oświadczenie byłoby skuteczne w sytuacji istnienia wierzytelności, którą do potrącenia zgłosiła spółka (...).

Zasadnicze znaczenie w sprawie ma to, czy powodowej spółce faktycznie spółce przysługiwało wobec (...) Sp. z o.o. w likwidacji roszczenie z weksla, które powodowa spółka mogłaby potrącić, doprowadzając w ten sposób do umorzenia własnego długu wobec spółki (...). Wobec tego spółka (...) powinna wykazać, że przysługują jej prawa z przedmiotowego weksla oraz że zobowiązany z tego weksla, a więc dłużnikiem wekslowym jest rzeczywiście spółka (...). Wynika to z tego, że strona powodowa wyraźnie wskazała, że wywodzi swoje prawo z wierzytelności wekslowej należnej remitentowi i jednocześnie pierwszemu indosantowi, a następnie z prawa należnego pierwszemu indosatariuszowi J. W. (5). Zdaniem powoda prawa te, a więc wierzytelność wekslowa wynika z weksla, a nie ze stosunku podstawowego (k. 136).

W ocenie Sądu materiał zgromadzony w sprawie pozwala przyjąć, że weksel, na podstawie którego powodowa spółka dokonać miała potrącenia, faktycznie został wystawiony na przestrzeni lat 1991 - 1993 r. i był wekslem in blanco. Potwierdzają to zeznania świadków J. T. (1) i J. W. (2). Potwierdza to również użyta pieczęć, która w 2010 r. zawierała nieaktualne dane Spółki (...) w zakresie telefonów czy choćby nazwy, gdyż nie było dopisku w likwidacji. Powyższe uzasadnia również pochodzenie urzędowego blankietu wekslowego oraz dopuszczone w sprawie opinie grafologiczna oraz ekspertyza (...) (...) Towarzystwa (...). Natomiast zdaniem powodowej spółki weksel został wystawiony w okresie od 23 lutego 1999 r. do 30 listopada 1999 r. w czasie kiedy J. T. (1) i J. W. (2) byli razem likwidatorami spółki (...).

W takiej sytuacji Sąd doszedł do przekonania, że nie można przyjąć, iż wystawcą weksla jest (...) Sp. z o.o., a jedynie można przyjąć, że zobowiązanie wekslowe zaciągnęli J. T. (1) i J. W. (2), ale nie w imieniu spółki (...) tylko jako osoby fizyczne. Wiąże się to przede wszystkim z faktem, że w momencie wystawienia przedmiotowego weksla J. T. (1) nie był uprawniony do reprezentacji (...) Sp. z o.o. albowiem nie był członkiem zarządu spółki (...), ani prokurentem, a to oznacza, iż nie był on upoważniony do składania oświadczeń woli w imieniu (...) Sp. z o.o. oraz zaciągania jakichkolwiek zobowiązań na rzecz tej spółki. Stąd odpowiedzialnymi z weksla ewentualnie mogą być jego wystawcy J. T. (1) oraz J. W. (2), albowiem stosownie do art. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. prawo wekslowe, kto podpisał weksel jako przedstawiciel innej osoby, nie będąc umocowanym do działania w jej imieniu, odpowiada sam wekslowo, a jeżeli zapłacił, ma takie same prawa, jakieby miała osoba, której jest rzekomo przedstawicielem. Zasady te stosuje się również do przedstawiciela, który przekroczył granice swego umocowania.

Wobec tego Sąd doszedł do przekonania, że spółka (...) nie była zobowiązana z przedmiotowego weksla, a więc nie była dłużnikiem wekslowym albowiem z materiału zgromadzonego w sprawie wynika, że w czasie wystawienia weksla in blanco do reprezentacji spółki potrzebne było współdziałanie dwóch członków zarządu albo członka zarządu i prokurenta, natomiast J. T. (1) nie pełnił wówczas w spółce (...) żadnych funkcji i nie był uprawniony do jej reprezentacji.

Własnoręczne sporządzenie podpisów przez J. T. (1) i J. W. (2) na blankiecie weksla stwierdzone zostało opinią biegłego powołaną w niniejszej sprawie. Ponadto opierając się na materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie, w tym informacjach z bazy PESEL, należało przyjąć, że nie istnieje osoba o personaliach F. K., natomiast z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie wynika, że ta osoba miałaby być cudzoziemcem. Ponadto z opinii biegłego I. Ł. wynika, że spółka (...) na przestrzeni swojej działalności od roku 1991 do roku 1999 nie prowadziła żadnych transakcji handlowych z F. K. ani z firmą (...). Ponadto wskazać jednakże należy, że z uzyskanych informacji z Centrum

Personalizacji Dokumentów MSW w Polsce w roku 2011 r. nie figurowała w bazie danych PESEL osoba pełnoletnia o imieniu J. W. (5). Tym samym należy stwierdzić, że nie istniała również osoba pierwszego indosatariusza J. W. (5). Udowodnione zostało natomiast istnienie indosanta P. N., który miał zakupić weksel od J. W. (5), a zbył go na rzecz (...) S.A..

Przy czym wskazane wyżej okoliczności nie wpływają jednak na ważność weksla, bowiem zgodnie z art. 7 ustawy prawo wekslowe, jeżeli na wekslu znajdują się podpisy osób, niezdolnych do zaciągania zobowiązań wekslowych, podpisy fałszywe, podpisy osób nieistniejących albo podpisy, które z jakiegokolwiek innej przyczyny nie zobowiązują osób, które weksel podpisały lub których nazwiskiem weksel został podpisany, nie uchybia to ważności innych podpisów. Niewątpliwie podpisy J. W. (2) i J. T. (2) są autentyczne, tak samo jak podpisy indosanta P. N..

Mając na uwadze rozważania dotyczące istnienia osoby remitenta i indosantów należy zająć się kwestią tego, czy spółce (...) przysługują jakiegokolwiek prawa z przedmiotowego weksla.

Zgodnie z przepisem art. 16 ustawy prawo wekslowe będzie uważany za prawnego posiadacza, kto ma weksel i wykaże prawo swoje nieprzerwanym szeregiem indosów, chociażby ostatni indos był in blanco. Przekreślone indosy uważa się w tym względzie za nieistniejące. Gdy po indosie in blanco następuje dalszy indos, uważa się, że indosant, który go podpisał, nabył weksel na mocy indosu in blanco. Jeżeli kto przez jakikolwiek wypadek utracił posiadanie wekslu, posiadacz, który wykaże swe prawo według przepisów ustępu poprzedzającego, będzie obowiązany do wydania wekslu tylko, jeżeli go nabył w złej wierze albo jeżeli przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa.

Przepis art. 16 Prawa wekslowego przewiduje tzw. formalną legitymację wekslową. Uprawnienia z weksla mogą przysługiwać i być wykonywane jedynie przez osobę, której przysługuje wspomniana legitymacja. Na rzecz osoby legitymowanej formalnie prawo wekslowe tworzy domniemanie prawne, gdy spełnione zostały dwa elementy: władanie wekslem i nieprzerwany szereg (ciąg) indosów na wekslu.

Nie budziło wątpliwości Sądu to, że posiadaczem przedmiotowego weksla była spółka (...), jednak nie świadczy to tym, że spółce (...) przysługiwała formalna legitymacja wekslowa.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 stycznia 2006 r. w sprawie IV CK 335/05 zaznaczył, że z zasady tożsamości remitenta i pierwszego indosanta można wyprowadzić konstatację, że nie ma w tym przypadku zastosowania wymóg jedynie tzw. formalnej zgodności nazwisk (nazw) osób składających podpis pod indosem wekslowym. Należałoby natomiast wymagać materialnej identyczności pierwszego indosanta i remitenta wekslowego. Skoro pierwszym indosantem może być tylko remitent, to brak w ogóle podpisu remitenta pod indosem wekslowym nie prowadzi do otwarcia szeregu (ciągłości) indosów w rozumieniu art. 16 ust. 1 prawa wekslowego i tym samym wyłącza legitymację formalną posiadacza weksla (publikowane LEX nr 527092).

Jak już wyżej wskazano Sąd doszedł do przekonania, że nie istnieje osoba remitenta i pierwszego indosanta F. K. oraz nie istnieje również osoba drugiego indosanta J. W. (5). W takiej sytuacji w niniejszej sprawie brak było możliwości stwierdzenia istnienia nieprzerwanego szeregu indosów wekslowych w rozumieniu art. 16 ust. 1 ustawy prawo wekslowe. Wobec tego należy stwierdzić, że w okolicznościach niniejszej sprawy powodowi nie przysługują żadne uprawnienia z przedmiotowego weksla.

Powyższe konstatacje prowadzą do wniosku, że powodowa spółka nie posiadała roszczenia wekslowego w stosunku do (...) Sp. z o.o.. W związku z tym spółka (...) nie posiadała wierzytelności w stosunku do spółki (...), a więc za bezskuteczne uznać należy złożone pismem datowanym na dzień 29 lipca 2011 r. oświadczenie powodowej spółki o potrąceniu wierzytelności wynikającej z weksla w kwocie 7 544 328,00 zł, z wierzytelnością (...) Sp. z o.o. w likwidacji w S. w wysokości 4 611 576,18 zł wynikającą z wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 7 listopada 2007 r. wydanego w sprawie XX GC 1303/99, a zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 26 listopada 2008 r. w sprawie VI ACa 371/08. W takiej sytuacji wierzytelność nabyta przez spółkę (...) w stosunku do (...) nie wygasła w wyniku oświadczenia o potrąceniu.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd doszedł do przekonania, że nie zostały spełnione przesłanki z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. i powództwo spółki (...) o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego należało oddalić w całości.

W związku z poczynionymi ustaleniami i wnioskami Sąd doszedł do przekonani, że nie ma potrzeby aby zajmować się innymi zarzutami podnoszonymi przez stronę pozwaną.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. Strona powodowa przegrała proces w całości, dlatego też stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c. należało ją obciążyć zwrotem kosztów procesu na rzecz pozwanej. Zasądzona w punkcie 2 wyroku od powoda na rzecz pozwanego kwota 7 234 zł stanowi zwrot kosztów procesu w postaci opłat od pełnomocnictwa oraz zwrot kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 7 200 zł wyliczony stosownie do § 6 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Sąd mając na uwadze okoliczności niniejszego procesu, jak również stawkę wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego przewidzianą wskazanymi wyżej przepisami, nie znalazł podstaw do tego aby zwiększać to wynagrodzenie zgodnie z wnioskiem złożonym przez pełnomocnika pozwanego.

Orzekając w punkcie 3 wyroku o nieuiszczonych kosztach sądowych, od ponoszenia których powód został zwolniony oraz koszty sądowe poniesione tymczasowo ze Skarbu Państwa na poczet wynagrodzenia biegłych, Sąd doszedł do przekonania, że nie było podstaw do obciążania tymi kosztami stron procesu na podstawie art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. W związku z tym nieuiszczonymi kosztami należało obciążyć Skarb Państwa.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w wyroku.